

GLOBALISTI

WWW.CHANGEMAKER.FI

TEEMANA
SANANVAPPAUS

GLOBALISTI 2/21

- 03 Pääkirjoitus
- 04 Changemakerin kuulumisia
- 05 Tekijälle kasvot
- 06 Media on vallan vahtikoira, mutta mikä taho vahtii mediaa

6

MEDIA ON VALLAN VAHTIKOIRA

- 08 Korruptiota, palatseja ja Meemejä - tuoko Navalnyi nuorille toivetta paremmasta?
- 14 Nälkäpeliä vaalien alla
- 16 Puolan kansalaisyhteiskunta vaatii oikeutta turvalliseen aborttiin
- 18 Koronapandemia kasvualustana salaliittoteorioille
- 20 Gender in play haastaa pelien sukupuolirooleja

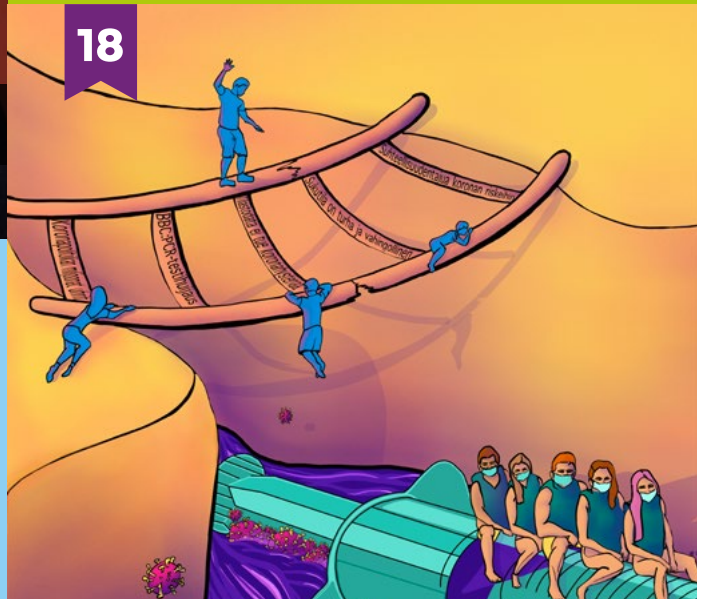
8

KORRUPTIOTA PALATSEJA JA MEEMEJÄ

- 22 Naisten kokeman kärsimysten ja epätasa-arvon rohkea, yhteiskunnallinen sanoittaja
- 24 Den farliga litteratur? - Förbjudna böcker får eget biblioteket i Malmö, Sverige
- 27 Arvostelut

18

KORONAPANDEMIA KASVUALUSTANA SALALIITTOTEORIOILLE

Changemaker on Kirkon Ulkomaanavun nuorisoverkosto, joka muuttaa maailmaa. Kouluttaudumme ja kampanjoimme kehitysmaihin liittyvistä kysymyksistä. Vaikuttamistoimintamme pääteemoja ovat rauha, talous ja ympäristö. Toimintamme on nuorten itse suunnittelemaa ja toteuttamaa.

TOIMITUS

Eteläranta 8, 00130 Helsinki,
toimisto@changemaker.fi
www.changemaker.fi

Päätoimittaja: Terhi Raikas

Toimitussihteeri: Ina Suorsa

Toimituskunta: Sini Al-Fraidawi, Ida Jauhiainen, Vera Jegorenkov, Tuomas Kallio, Riina Muhonen, Terhi Raikas, Ina Suorsa, Matias Uusisilta, Kerttu Willamo.

Taitto: Mikael Björkman

Kannen kuva: Terhi Raikas

Painopaikka: Grano, Vantaa
Ympäristömerkitty painolaitos 4041 0955

ISSN-L 2323-5128

ISSN 2323-5128 (painettu)

ISSN 2323-5136 (verkkojulkaisu)

TERHI RAIKAS /// Päätoimittaja

SANANVAPAUDEN MAHTAVUUDESTA

Kun me täällä Suomessa nautitaan sananvapaudesta tuosta ihmisoikeudesta ja sen mahtavuudesta, ei sana ole vapaa globaalisti. Siks' on tärkeää, et' Globalisti tarttuu teemana sananvapauteen kirjoittaa siitä artikkeleita tähän meidän uusimpaan lehteen.

Vaik' sananvapauteen liittyy monta ongelmaa on jostain aina tärkeä aloittaa. Suomessakin pikkuhiljaa on tehty historiaa, kun sananvapautta valvotaan kera vaik' Julkisen sanan neuvoston. ehk' joku päivä enää maailma ei ole neuvoton, ja jokainen saa sanoa mitä haluaa ja käyttää rohkeasti sitä kuuluisaa sananvapauttaan.

Mut' ennen kuin tapahtuu jotain niin hienoa ja mahtavaa, pitää maailmaa viel' paljon muuttaa ja parantaa. Vaik' arabikevääst' on vuosikymmen ei globaali vapauskehitys saa jäädä puolitiehen. Sananvapaus kun on tärkeää elämässä niin gamin kuin Navalnyin, siks' siihen tulee suhtautuu kunnioittaen ja vaalien, jotta sana vapautuu, myös aikaan kuntavaalien.

Jossain päin maailmaa toimittajat rikkoo rajojaan ja pahat kirjat kielletään kun sana vapaa ja rehellinen vaaralliseksi mielletään. Siks' meidän ei pidä täällä syyttää vallanpitäjiä tai koronaa vaan tehdään me kaikki yhdessä tästä maailmasta parempaa. 🌍

VERKOSTON AJANKOHTAISET KUULUMISET

TEKSTI **MATIAS UUSISILTA** 📷 KUVAT **CHANGEMAKER**

Changemaker-verkosto on jatkanut toimintaansa jatkuneesta pandemiasta huolimatta. Yhteensä alkuvuoden 2021 aikana järjestettiin 56 etätapahtumaa.

Valittavasti myös kevään odotetuim tapahtuma Changemaker-viikonloppu, jouduttiin perumaan vallitsevan koronatilanteen vuoksi. Tähänkin pyrittiin kuitenkin suhtautumaan positiivisesti ja viikonlopulle suunniteltu ohjelma päätettiin toteuttaa Changemaker-iltoina. Iltojen teemoina olivat mm. sananvapaus, luonnon monimuotoisuus, sekä minimalismi.

Changemaker-iltojen lisäksi Globalisti järjesti journalismi-illan, jonka vieraaksi saapui pitkän linjan ulkomaantoimittaja **Rauli Virtanen**. Pitkän uran tehnyt ja kaikkien tuntema Rauli Virtanen luennoi Globalistin journalismi-illassa huhtikuun alussa. Suuren yleisömäärän keränneessä tapahtumassa Virtanen luennoi oman uransa vaiheista ja se järjestettiin Globalistin toimiskunnan kokouksen yhteyteen.

UUDISTETTU ROOLIKORTTIHARJOITE

Changemakerin rippikoulupaketista löytynyt supersuosittu Take a step forward -roolikorttiharjoite on uudistettu ja päivitetty paremmin tähän aikaan sopivaksi, sillä sen koettiin sisältävän vanhanaikaisia stereotyyppioita globaalin etelän maista ja ihmisistä. Aloite harjoitteen uudistamiseksi tuli Changemakerin omilta vapaaehtoisilta.

Roolikorttiharjoitetta voi tilata ilmaiseksi esimerkiksi koulujen ja seurakuntien käyttöön Changemakerin sivuilta löytyvällä materiaalitilauslomakkeella.

Uudistuksessa mukana ollut **Essi Kurki** pohtii harjoitteen työstämistä:

”Roolikorttiharjoitteen päivittämisen myötä halusimme murtaa globaaliin etelään liitettäviä stereotyyppioita. Pelaajien on tärkeä tunnistaa, että sekä hyväosaisuutta että epäoikeudenmukaisuutta löytyy kaikkialta maailmasta. Työskentelyssä keskityimmekin pohtimaan kysy-

myksiä perinteisen kehitysmaakuvaston ongelmallisuudesta, representaatioiden merkityksestä ja yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta globaalilla tasolla.”

Roolikorttiharjoitetta voi tilata ilmaiseksi esimerkiksi koulujen ja seurakuntien käyttöön Changemakerin sivuilta löytyvällä materiaalitilauslomakkeella.

Globalisti-podcast on globaaleihin kehityskysymyksiin keskittyvä podcast, joka toteutetaan nuorilta nuorille -periaatteella.

GLOBALISTI-PODCAST TARJOAA KUUNNELTAVAA GLOBAALEISTA KEHITYSKYSYMYKSISTÄ

Changemakerin tänä keväänä pilotoima Globalisti-podcast startattiin huhtikuussa ja se löytyy nyt Spotifysta ja monista muista podcast-palveluista.

Globalisti-podcast on globaaleihin kehityskysymyksiin keskittyvä podcast, joka toteutetaan nuorilta nuorille -periaatteella. Changemakerin vapaaehtoiset suunnittelevat podcastin aiheet ja jaksot itse ja haastattelevat podcastissa itse kutsumiaan vieraita ja asiantuntijoita.

Globalisti-podcastin ensimmäisen kauden teema on vapaa internet ja podcastin ensimmäisessä jaksossa perehdytään internetissä tapahtuvaan radikalisaatioon. Miten internetissä radikalisoitutaan ja mitä radikalismi itseasiassa on? Mm. näihin kysymyksiin etsitään vastausta Pelastakaa Lapset ry:n RadicalWeb -hankkeen työntekijöiden **Annukka Kurjen** ja **Veera Tuomalan** kanssa.

KORONAPANDEMIAN TAKIA VAIKUTTAMINEN ON SIIRTYNUT VERKKOON

Koronan myötä verkosto ei ole voinut järjestää livetapahtumia tai tempauksia joten vaikuttamistyössä on jouduttu turvautumaan muihin menetelmiin. Verkko vapaaksi -kampanjassa Chan-

gemaker kampanjoi nuoriin kohdistuvan verkkohäirinnän ehkäisemiseksi. Kampanjan yhteydessä verkosto julkaisi Sosiaalisen median käyttöoppaan vihaisille aikuisille. Käyttöoppaan tarkoituksena on herättää keskustelua poliittisesti aktiivisten nuorten kohtaamasta verkkohäirinnästä.

Pääkampanjateeman lisäksi verkosto on ottanut aktiivisesti kantaa ajankohtaisiin aiheisiin kuten koronarokotteiden oikeudenmukaiseen jakamiseen. Lisäksi Changemakerin kirkollisen vaikuttamisen ryhmä otti kantaa Israel-Palestiinan alueella tapahtuneeseen väkivaltaan ja kutsui kirkon jäseniä ja toimijoita toimimaan oikeudenmukaisen rauhan puolesta. Kirkollisen vaikuttamisen ryhmä on uusi lanseeraus verkostossa ja sen tavoitteena on tehdä vaikuttamista Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sisällä. ☺

VERA JEGORENKOV

Olen **Vera Jegorenkov**, Lähi-idän ja Venäjän tutkimuksen maisteriopiskelija Helsingin yliopistosta.

Tähän lehteen kirjoitin kollegani **Tuomas Kallion** kanssa venäläisen oppositiopoliitikko **Aleksei Navalnyin** keinoista vedota nuorisoon. Halusimme nostaa keskiöön tavallisen, pienestä kaupungista tulevan nuoren näkemyksiä ymmärtääksemme paremmin, miksi venäläiset nuoret ovat intoutuneet kannattamaan Navalnyita ja mitä he toivovat maansa tulevaisuudelta.

Vaikka juttu on kirjoitettu keväällä ja mielenosoitukset ovat Venäjällä sittemmin laantuneet, on aihe edelleen ajankohtainen erityisesti näin Venäjän vaalien aikaan, joissa oppositio on joutunut vahvan sensuurin kohteeksi ja joihin liittyen on paljastunut valtava määrä vaalivilppiä. **Diman** (nimi muutettu) haastattelun kautta piirtyy kuva siitä, millaista on elää nuorena maassa, jossa mahdollisuudet vaikuttaa ovat hyvin rajalliset. **Lue juttu sivulta 8.**

TULE MUKAAN VAIKUTTAMISTOIMINTAAN!

Haluaisitko vaikuttaa oikeudenmukaisemman maailman puolesta?

Jos vastasit kyllä, tule mukaan – nuorisoverkosto Changemaker on olemassa sinua varten.

Lisätietoja osoitteesta www.changemaker.fi

SANANVAPAAUS

MEDIA ON VALLAN VAHTIKOIRA, MUTTA **MIKÄ TAHO VAHTII MEDIAA?**

TEKSTI **TERHI RAIKAS** KUVA **EERO HYVÖNEN**

Julkisen sanan neuvoston
puheenjohtaja Eero Hyvönen

Julkisen sanan neuvosto on vuonna 1968 perustettu taho, jonka tehtävänä Suomessa on valvoa mediassa sanan- ja julkaisemisen vapautta. Sen nykyinen kokoaikainen puheenjohtaja, **Eero Hyvönen**, on alkujaan Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kasvatti, mutta oikeustieteellisen opetusrakennuksen, Porthanian, käytäviltä on hän päätenyt tuomioistuimen tai lakitoimiston sijaan toimitustehtäviin. Sanomalehti Uuden Suomen jälkeen hän on työskennellyt lukuisissa niin kirjoituksissa kuin puhutuissakin medioissa, mm. Helsingin Sanomien päätoimittajana vastualueenaan Nelosen uutiset, ja nykyisin hän toimii päävastuussa Julkisen sanan neuvostossa.

Vaikka Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja on juristi, ei neuvosto ole oikeudellinen toimija. Sen sijaan sen ensisijainen tehtävä on tulkita hyvää journalistista tapaa ratkaisemalla kanteluja. Toiminta on kasvanut viime aikoina: viime vuonna kantelujen lukumäärä kasvoi reilusti yli kolmeensataan ja tänä vuonna kantelujen määrä näyttäisi kasvavan edelleen. Neuvoston palveluksessa on puheenjohtajan lisäksi kolme valmistelijaa. Puheenjohtaja tutkii, meneekö kantelu koko neuvoston käsiteltäväksi vai karsitaanko se. Valmistelijat käyvät muun muassa läpi, onko kantelun kohteena Julkisen sanan neuvoston toimintaan ja journalistisiin ohjeisiin sitoutunut media ja onko kantelija antanut riittävästi tietoja itsestään. Valmistelijat varmistavat faktoja, selvittävät neuvoston aiemman ratkaisulinjan vastaavissa tapauksissa ja tekevät lopuksi päätösesitykset puheenjohtajalle ja neuvostolle. Kantelun saa tehdä vapaamuotoisesti ja ilmaiseksi, mutta anonyymejä kanteluja neuvosto ei tutki. Kovin monia kanteluja se ei myöskään käsittele – yli 300 vuotuisesta kantelusta neuvoston käsitellyyn etenee vuosittain noin 60. Neuvosto kokoontuu vuodessa 9–10 kertaa, ja siinä on kolmivuotisissa luottamustehtävissä kahdeksan media-alan ja viisi yleisön edustajaa.

Kaikkia tahoja Julkisen sanan neuvostokaan ei voi valvoa. Eero Hyvönen nostaa ongelmaksi vihamedian. Hyvösen mielestä suomalaisilla on hyvä medialukutaito, joten ns. valeutissivustot eivät ole hänen mielestään yhtä suuri ongelma. On toki olemassa ihmisiä, jotka ovat eksyneet salaliittoteorioiden ja vihamaailman ”syvään päähän” ja joihin vaikuttamisen Hyvönen toteaa hankalaksi, mutta niiden ihmisten kanssa, joilla on tällä hetkellä vain osittaista kiinnostusta tämän kaltaisiin aiheisiin, voi pyrkiä käymään kärsivällistä vuoropuhelua, jotta vihan ja valeutissivustojen määrä ei Suomessa kasvaisi. Ylipäättään kotimaisessa mediakasvatuksessa tulee painottaa kriittisyyttä ja totuutta. Hyvönen toteaa osuvasti, ettei mediakasvatuksen vastaus ole uskoa varauksettomasti asiantuntijoita, muttei myöskään se, että asiantuntijat tulisi unohtaa.

”Kaikkia tahoja Julkisen sanan neuvostokaan ei voi valvoa.”

Samalla, kun valeutissivustot kyseenalaistavat maskien ja koronarokotteiden merkityksen ja jopa koko koronapandemian olemassaolon, on myös Julkisen sanan neuvoston tullut kiinnittää huomiota koronakysymyksiin. Alkuun neuvoston tuli yllättävän vähän koronafaktoihin liittyviä kanteluja. Niiden lisäksi muutamat kysymykset ovat liittyneet yksityisyyden loukkaamiseen tilanteissa, joissa esimerkiksi on julkaistu tieto jostain kaupasta, että siellä on esimerkiksi myyjä sairastunut koronaan. Huomionarvoista on kuitenkin se, että vaikka korona oli vuoden 2020 uutisoinnin tärkein teema, vain murto-osa kanteluista liittyi koronaan.

Kanteluihin vastaamisen lisäksi Julkisen sanan neuvosto voi tarttua myös itse tuumasta toimeen, mikäli se havaitsee epäselvyyksiä tai puutteita. Neuvosto voi antaa lausuman tilanteessa, jossa jokin kohta journalistisissa ohjeissa vaatii täs-

mentämistä. Edellisen kerran lausuma annettiin vuonna 2019 koskien persoonoinnin ja uutisautomaatiikan merkitystä. Koronatilastoja lisäksi automaatiikkaa voidaan käyttää esim. sää-, urheilu- ja pörssi-uutisoinnissa, ja julkaisijan olisi hyvä aina muistaa ilmaista lukijalle, että uutisointi on tehty automaatiikalla. Valtaosa kysymyksistä, joita neuvosto tutkii, on kuitenkin toistaiseksi ihmistoimittajien tekemiä. Tunnetuin lienee ns. lautakasa-juttu, jonka ratkominen aiheutti jopa silloisen Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajan eroamisen. Lautakasa-juttu oli osaltaan aikaansaamassa sen, että Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajan tehtävästä tehtiin vuosia myöhemmin kokopäiväinen. Samalla neuvoston rakennetta vahvistettiin.

Lautakasan taannoisesta huojumisesta huolimatta lopuksi voidaan kuitenkin todeta, että suomalainen media on varsin vankkarakenteinen moniin muihin maihin verrattuna. Julkisen sanan neuvoston kaltaisia toimijoita on lukuisissa Euroopan maissa sekä muissa sivistysmaissa, kuten Kanadassa, mutta useista maista neuvoston kaltainen toimija vielä toistaiseksi puuttuu. Esim. Italiassa ei ole omaa Julkisen sanan neuvoston kaltaista toimijaa, ja Ranskassa sellainen on vasta aloittanut. Monissa maissa toiminta on vielä varsin alkutaipaleella tai lähtenyt jotenkin sivuraiteille. Myös suomalainen luottamus mediaan on Oxfordissa vuosittain teetetävän tutkimuksen mukaan maailman korkeatasoisinta. Tutkimusta on tehty vuodesta 2015 alkaen, ja valitettavasti siitä on havaittavissa, että luottamus mediaan on vähentynyt niinä vuosina, kun tutkimusta on tehty.

Jotta suomalaisten luottamus mediaan säilyy myös jatkossa, onkin ensiarvoisen tärkeää, että Julkisen sanan neuvosto voi Eero Hyvösen johdolla vahtia, että Suomessa medialla on korkeatasoinen sanan- ja julkaisemisen vapaus. Sananvapaudella on kuitenkin rajansa. Media on vallan vahvikoira, ja Julkisen sanan neuvosto pitää huolen, että pureminen ei ole sallittua. 🐾

KORRUPTIOTA, PALATSEJA JA MEEMEJÄ - TUOKO NAVALNYI NUORILLE TOIVETTA PAREMMASTA?

TEKSTI VERA JEGORENKOV & TUOMAS KALLIO 📧 KUVITUS PAULIINA KALLIO 📧 KUVAT UNSPLASH

Aleksei Navalnyin myrkytys ja siitä seuranneet tapahtumat aiheuttivat Venäjällä protestien aallon ja vaatimuksia oikeudenmukaisemmasta yhteiskunnasta. Ilmiöksi noussut Navalnyi on tuonut maan tilaan tyytymättömiä yhteen ja vedonnut erityisesti nuoriin sosiaalisen median kautta. Nuorten toiveissa onkin toisenlainen Venäjä, jossa myös heillä on mahdollisuus vaikuttaa.

Syksyllä 2020 venäläisen oppositiopoliitikko **Aleksei Navalnyin** myrkytyksestä lähti Venäjällä käyntiin tapahtumien ketju, joka on johtanut ennennäkemättömän laajaan protestointiin ympäri maan. Erityisesti nuoret ovat olleet eturintamassa osoittamassa mieltään niin kaduilla kuin sosiaalisessa mediassakin Venäjän poliittista eliittiä ja korruptiota vastaan. Ja vaikka meistä suomalaisista nykyään tuntuu absurdilta, kuinka vanhemmillemme **Urho Kekkonen** oli valtakautensa ajan käytän-

nössä synonyymi presidentille, on tämä Venäjällä nuoremmille sukupolville tosi-asia. Venäjää vuodesta 2000 hallinnut

“Navalnyin tutkimuksia ei ikinä olisi luettu niin montaa kertaa kuin niitä on katsottu Youtubesta.”

Vladimir Putin on monelle venäläiselle nuorelle ainoa johtaja, jonka nämä tuntevat tai muistavat. Miksi nuoriin vetoaa

oppositiopoliitikko, joka vastustaa heidän ainoa tuntemaansa johtajaa?

SOSIAALINEN MEDIA MUUTOSTEN MAHDOLLISTAJANA

Dima, 27, on poliittisesti aktiivinen nuori, joka vietettyään vuosia Pietarissa on muuttanut takaisin Tatarstanissa sijaitsevaan pieneen, muutaman sadan tuhannen asukkaan, kotikaupunkiinsa. Myös pienemmissä kaupungeissa ilmapiiri on

рутины
НАВАЛЬНЫЙ

viime aikoina muuttunut, kun Navalnyi on saavuttanut suosiota isojen keskusten ulkopuolella. "Navalnyissa vetää erityisesti puoleensa hänen tapansa ilmaista ajatuk-sensa selkeästi ja konkreettisuutta." Dima uskoo Navalnyin vetovoiman perustuvan myös tämän sosiaalisen median käyttöön sekä politiikkaa ja korruptiota käsittelevään sisältöön, erityisesti Youtube-videoihin. "Youtube on kanavana sellainen, että siellä sisältö leviää laajasti ja se herättää kiinnostusta. Lisäksi [Navalnyin jakamat] meemit ovat ikään kuin kirsikka kakun päällä."

Venääläinen Levada-keskus julkaisi ke-säkuussa 2020 tutkimuksen venäläisten nuorten arvoista, suuntauksista ja poliit-tisesta osallistumisesta. He eroavat van-hemmista sukupolvista monissa asioissa, kuten internetin ja sosiaalisen median käy-tössä sekä suhtautumisessaan hallintoon. Nuorten sukupolvet erottaa vanhemmista myös se, että Neuvostoliiton romahdus ja sen välittömät jälkiseuraamukset eivät ole olleet heidän elämässään enää läsnä. Nämä sukupolvet ovat myös protestoineet enemmän poliittisista syistä, siinä missä heitä vanhemmat taloudellisista. Kun vanhempi sukupolvi saa tietonsa lähinnä televisiosta, nuorille internet ja sosiaalinen media ovat tärkeitä tiedonlähteitä. Televi-siota moni nuori ei katso ollenkaan, sillä in-ternetistä saa tietoa nopeasti ja helposti, ja moniepäileteleviossa esitettävien asioiden valtaapitävien näkökulmasta. Nuoret kuuntelevat eri tahoja kuin vanhempansa ajankohtaisissa asioissa, erityisen usein he kääntyvät videoblogien puoleen. Hyvänä esimerkkinä toimii se, että ajankohtaisia asioita käsittelevillä Youtube-kanavilla on huomattavasti seuraajia: **Juri Dudilla** 9 ja **Aleksei Navalnyilla** 4,5 miljoonaa. Tällaisia kanavia seuraavat nuoret ovat valtiollista propagandaa kohtaan epäileväisempiä ja omaavat laajemman kuvan maassa ta-pahtuvista asioista vanhempiin sukupol-viin verrattuna. Youtuben etu on siinä, että

se sallii suoran vuorovaikutuksen yleisön kanssa ohittaen valtiollisten tv-kanavien suodattimet.

Sosiaalinen media onkin ollut kes-kiössä niin Navalnyin politiikassa kuin nuorten vastarinnassa valtaapitäviä vas-taan. Esimerkiksi keväällä 2021 TikTokissa levisi trendi, jossa koululaiset julkaisivat videoita, joissa he vaihtoivat luokassa roikkuvat Putinin kuvat Navalnyin kuviin. Navalnyi ja hänen tiiminsä ovat aktiivisia monilla eri alustoilla. Erityisesti huomiota on kerännyt Navalnyin Youtube-kanava, jolla tämä julkaisee muun muassa tutki-mustensa pohjalta tehtyjä dokumentteja, joissa setvitään valtiovoimien korruptiota.

"Dima näkee Navalnyin suosion taustalla monta syytä: protestimieli-alan kasaantuminen, yleisen tilanteen huonontuminen Venäjällä ja teknologian kehittyminen, erityisesti mitä tulee internetiin."

Tammikuussa 2021 puheenaiheeksi nousi 116 miljoonaa katselukertaa saavuttanut "Putin's palace" -dokumentti, joka kes-kittyi Putinin huppeaan palatsiin liittyvään korruptioon. Diman mukaan Youtube ta-voittaa eniten ihmisiä, "Ihmiset eivät pidä lukemisesta. Navalnyin tutkimuksia ei ikinä olisi luettu niin montaa kertaa kuin niitä on katsottu Youtubesta. Youtube mahdol-listaa asioiden esittämisen visuaalisesti ja informatiivisesti, minkä vuoksi se on paras alusta tiedon jakamiseen." Visuaalisuus ja selkeä, kansaan vetoava niin sanottu po-pulistinen kielenkäyttö ovatkin Navalnyin vahvuuksia. Toisin kuin vanhan polven po-liitikot, Navalnyi viittaa puheessaan muun muassa Harry Potteriin ja käyttää Taru sormusten herrasta -vertauksia. Lisäksi

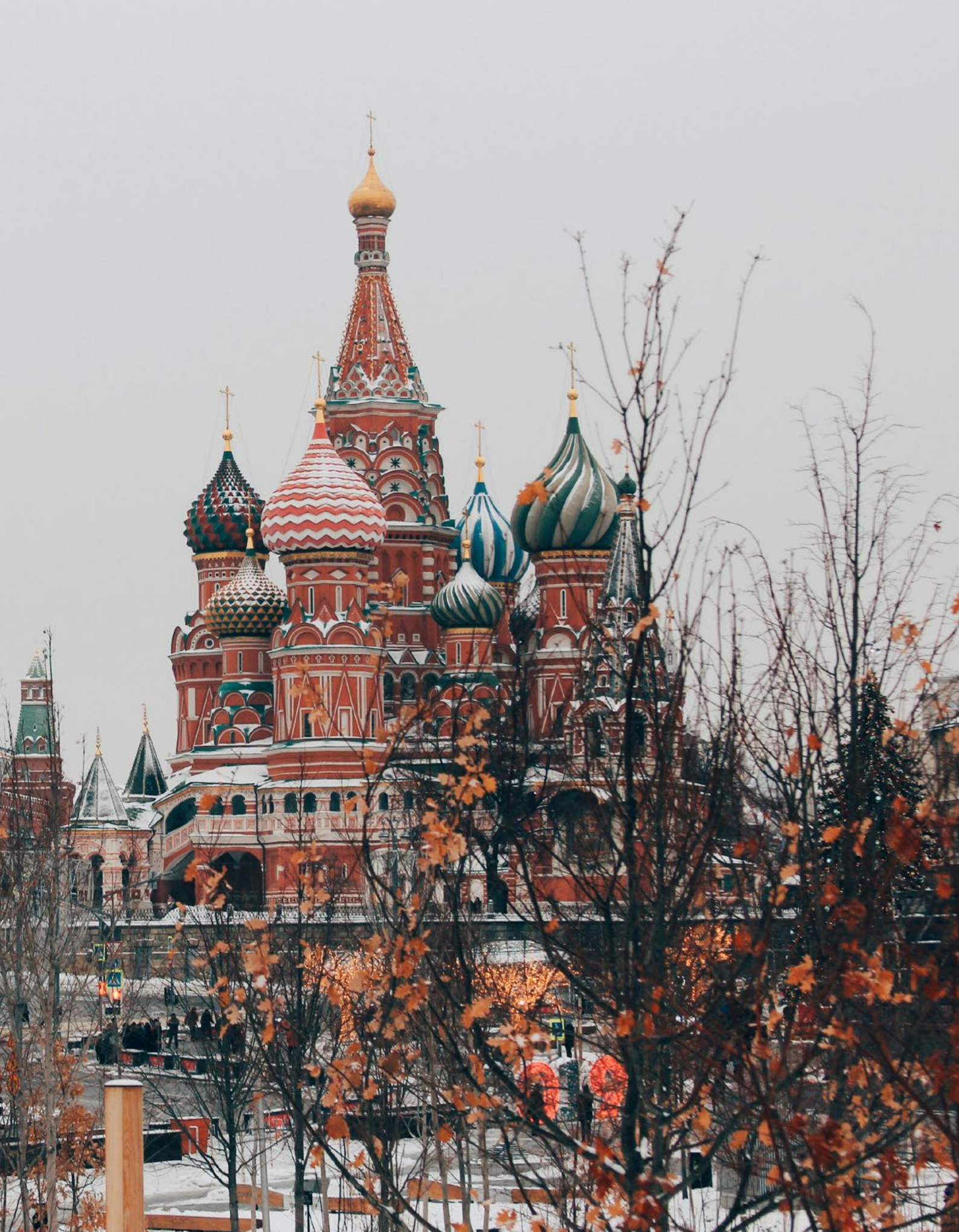
hän on keksinyt puhua suoraan nuorille: esimerkiksi Putin's palace -dokumentissa Navalnyi puhuttelee suoraan heitä, jotka eivät muista 90-lukua.

NAVALNYI KASVAVAN TYYTYMÄTTÖMYYDEN HENKILÖITYMÄNÄ

Suurin osa nuorista on Levada-keskuksen mukaan tasaisesti tukenut Venäjän po-liittista järjestelmää. Lisäksi poliitikasta kiinnostuneet nuoret ovat yhä vähem-mistö Venäjällä eikä nuorilla yleisesti ole ollut merkittävää taipumusta protestoin-tiin. Tulee kuitenkin huomata, että viime vuosina nuoria on näkynyt kaduilla yhä enemmän. Nuoret, jotka seurasivat vuoden 2019 mielenosoituksia Moskovassa so-siaalisen median kautta suhtautuivat poliisiiin koviin otteisiin kielteisesti toisin kuin vanhemmat sukupolvet, jotka hyväksyivät poliisiiin toimet. Viime vuosia voidaan pitää kuitenkin käänteentekevinä Venäjällä, sillä maan yleinen mielipide valtaapitäviä koh-taan on muuttunut kielteisemmäksi elin-tason pitkään jatkuneen laskun ja eläkeiän nostamisen seurauksina, mikä on myös vaikuttanut nuorten asenteisiin. Näiden lisäksi nuoria harmittavat erityisesti inter-netiin ja sosiaaliseen mediaan kohdistetut rajoitukset, kuten esimerkiksi tiettyjen sivustojen blokkaminen ja uudelleenja-kamisesta mahdollisesti koituvat rikosoi-keudelliset seuraamukset.

Dima kertoo isänsä edelleen äänes-tävän Putinia, koska tämä nyt sattuu hänen mielestään olemaan kaikkia muita parempi vaihtoehto. Jotain on kuitenkin muuttunut: myös Diman kotikaupungissa järjestettiin tammikuussa mielensoi-tuksia muun muassa Navalnyin pidättä-mistä vastaan ja vastalauseena "Putin's palace" -dokumenttiin, joihin osallistui suhteellisen paljon ihmisiä, myös nuoria. Dimalta kysyttäessä, miksi nuoret ovat nyt

nousseet osoittamaan mieltään ainoaa tuntemaansa johtajaa vastaan, on vastaus selvä: “Taustalla on se, etteivät asiat parane, vaan huononevat koko ajan. Tämä ei itsessään ole merkittävästi kasvattanut protestiliikettä, mutta viime aikoina asiat ovat alkaneet ikään kuin kasaantumaan. Jos vielä vuonna 2012 lähinnä Moskovassa ymmärrettiin tämä, on nyt enemmän ihmisiä alkanut heräämään siihen, miten on asioiden laita. Navalnyi onkin onnistunut tuomaan kaikki nämä ihmiset yhteen protestoimaan korruptiota ja muita ongelmia vastaan.” Mielenosoitukset ovat levinneet ympäri Venäjän, mikä omalta osaltaan kertoo tyytymättömyyden kasvusta. Dima toteaa, että kun vielä jokin aika sitten isommat mielenosoitukset tapahtuivat lähinnä suurissa kaupungeissa, ja niiden osallistujat olivat keskiluokkaista ja koulutettua väestöä, ovat nyt muutkin yhteiskuntaluokat huomanneet asioiden huonontumisen omassa jokapäiväisessä elämässään. Hän lisää, ettei Venäjällä muutenkaan ole merkittävää keskiluokkaa Moskovan ja Pietarin ulkopuolella.

TOIVO PAREMMASTA TULEVAISUUDESTA ASKEL KERRALLAAN

Dima näkee Navalnyin suosion taustalla monta syytä: protestimielialan kasaantuminen, yleisen tilanteen huonontuminen Venäjällä ja teknologian kehittyminen, erityisesti mitä tulee internetiin. Tämä on hänen mukaansa syy, mikseivät aikaisemmat tunnetut Putin-kriitikot, kuten vuonna 2015 murhattu **Boris Nemtsov**, saavuttaneet samanlaista suosiota. Heillä ei ollut samalla tavalla keinoja tavoittaa ih-

misiä ja levittää materiaaliaan. Kysymykseen, kokevatko nuoret voivansa vaikuttaa politiikkaan maassa, jossa viranomaiset voivat väkivalloin puuttua mielenosoituksiin, toteaa Dima sen vaikuttavan rajoittavasti. ”Lähinnä siihen henkisesti valmiit menevät, sillä on suuri mahdollisuus joutua pidätetyksi, tai muuten jotain huonoa voi seurata, kuten potkut työpaikalta tai erotetuksi tuleminen yliopistolta. Tämä totta kai rajoittaa suuresti, ja sellaiset nuoret menevät, jotka ovat voittaneet pelon pidätetyksi joutumisesta.” Diman mukaan nuoret kokevat politiikkaan vaikuttamisen vaalien kautta olevan Venäjällä vaikeaa, sillä riippumattomat ehdokkaat eivät voi asettaa

“Navalny on jostain syystä onnistunut siinä. Hän on ilmiö.”

ehdolle, ja moni ajattelee, ettei mieltään osoittamalla saa muutosta aikaan. Tällaisessa tilanteessa vaikuttaminen tapahtuikin usein politiikan ulkopuolella. Moni nuorista on myös poliittisesti epäaktiivisia, eivätkä he ole valmiita poliittiseen toimintaan kaikkine riskeineen. Tästä huolimatta Navalnyi on omalla pelottomalla toiminnallaan madaltanut kynnystä osallistua mielenosoituksiin. ”Joka kerta hän menee ja hänet pidätetään, mutta seuraavallakin kerralla hän osallistuu uudestaan ilman pienintäkään epäilystä”.

Navalnyin nationalistinen menneisyys on herättänyt esimerkiksi Suomessa paljon keskustelua. Kun kysymme Dimalta Navalnyin menneisyydestä tai tämän toimintaan mahdollisesti liittyvistä negatiivisista puolista hän epäröi hetken ja huomauttaa

sitten, ettei ole syventynyt Navalnyin nationalistisiin lausuntoihin. “On normaalia erehtyä, olen itsekin ajatellut joistakin asioista eri tavoin kuin nykyään. Haluan sanoa, että kukaan ei ole täydellinen. Voi olla, että en kiinnitä negatiivisiin asioihin huomiota, koska suurimmasta osasta asioista olen samaa mieltä. Tärkeintä on, että hän toteuttaa tekemänsä lupaukset, jos hän pääsee valtaan.” On hyvä muistaa, että niin sanottu cancel-kulttuurikin on niiden etuoikeus, joilla on varaa valita; jos Navalnyi hylättäisiin Venäjällä tämän aikaisempien lausuntojen vuoksi ei jäljelle jäisi oikeastaan muita vaihtoehtoja kuin Putin. Lisäksi Navalnyin ajamaa politiikkaa vielä liberaalimpaa politiikkaa on Diman mielestä monien vaikea edes kuvitella ja yhtä suurta yleisöä ja julkisuutta kuin Navalnyilla on vaikea saavuttaa. “Navalny on jostain syystä onnistunut siinä. Hän on ilmiö.”

Kaikista ongelmista ja tyytymättömyydestä huolimatta Dima uskoo, että muutoksia tulisi tehdä asteittain eikä radikaalisti. Tärkeimmiksi muutoksen kohteiksi hän nostaa vaalit, korruption ja elintason. Vaaleissa ja politiikassa tulisi olla reilua kilpailua ja läpinäkyvyyttä. Korruptiosta pitäisi rangaista ja siihen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Ihmiset tahtovat myös elintason nousevan, sillä he seuraavat sivusta lännen kehittymistä samalla, kun Venäjällä mennään huonompaan suuntaan. Nuoria vaivaa Diman mukaan näköalattomuuden tunne eivätkä julkisuuteen nostetut menestystarinat kosketa suurinta osaa väestöstä. No onko Navalnyi sitten tuonut nuorille toivoa muutoksesta kohti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa? “Henkilökohtaisesti, minulle on.” Dima vastaa. 🗣️ *Haastateltavan nimi on muutettu.*

NÄLKÄPELIÄ VAALIEN ALLA

TEKSTI **TERHI RAIKAS** ✎ KUVA **PRISCILLA DU PREEZ / UNSPLASH**

Lukion ruotsin kirjassani politiikan kuvailtiin olevan "gamla gubbar som ljuger på TV". Vanhoja ukkoja, jotka valehtelevat televisiossa. Sitten koitti päivä, kun valkoinen, lihaa syövä ja veroja maksava heteromies koki olevansa vähemmistössä. Sen sijaan, että heteromies olisi hyväksynyt tappionsa ja ymmärtänyt, että nykymaailmassa ei ole olemassa sellaista kuin tavallinen ihminen, hän koki jääneensä vähemmistöön ja alkoi huutaa sosiaalisessa mediassa. Syntyi someajan nurja puoli: samalla kun jokainen voi nykyään käyttää sananvapauttaan ja jakaa mielipiteensä varsin laajalle yleisölle, somen "öyhöttäjät" voivat myös väärinkäyttää tätä vapautta levittämällä vihaa entistä laajemmin. Vihapuheella tarkoitetaan yksilöön tai ryhmään kohdistuvaa halventavaa ja uhkaavaa viestintää, joka liittyy ihmisten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Me Globalistissa päätimme kysyä nuorilta kuntavaaliehdokkailta vihapuheesta. Kyselyyn tuli määräaikaan mennessä 67 vastausta, ja vastanneista 43,3 prosenttia ilmoitti kokeneensa vihapuhetta kuntavaalikampanjan aikana. Vastaukset olivat surullisia: sen lisäksi, että eräs vastaaja kuvitteli olevansa nerokas ilmoittaessaan kuuluvansa vähemmistöön, koska on valkoinen, lihaa syövä ja veroja maksava heteromies, kysely osoitti nuorten kuntavaaliehdokkaiden saavan Suomessa osakseen runsaasti vihapuhetta tai muuta negatiivista palautetta. Puoluejäsenyyden ja poliittisten mielipiteiden lisäksi nuoret joutuvat viha-

puheen kohteeksi kulttuuristen, uskonnollisten, kielellisten ja lukuisten muiden syiden vuoksi. Vastajat vetosivat muun muassa ikään, sukupuoleen, ulkonäköön, uskontoon ja maahanmuuttajataustaan. Kuntavaaliehdokkaiden kokema vihapuhe onkin ilmiönä huomattavasti moniulotteisempi kuin klikkiotsikkomediassa esitetty kuva toisiaan nokittelevista "persuista" ja "vihervasemmistosta".

“Vihapuheella tarkoitetaan yksilöön tai ryhmään kohdistuvaa halventavaa ja uhkaavaa viestintää, joka liittyy ihmisten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.”

Totuus on, että nykypäivän poliitikko ei ole vain vanha valkoinen ukko. Nykypäivän poliitikko voi edustaa mitä tahansa sukupuolta, ikää tai kansallista tai etnistä alkuperää. Nuoret kuntavaaliehdokkaat kertoivat Globalistille taustastaan, ja tältä osin vastaukset ilahduttivat. Niissä korostuivat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, maahanmuuttajataustaiset ja muiden maiden kansalaiset, vammaiset sekä uskonnolliset vähemmistöryhmät. Tulokset osoittavat, että Suomessa yhteisistä asioista voi nykyään pyrkiä päättämään jokainen, joka kokee mielenkiintoa poliittiseen päätöksen-tekoon.

Suomalaisessa politiikan nälkäpelissä on kuitenkin menty liian pitkälle, mistä kertoo suvaitsemattoman viestinnän yleisyys erityisesti internetissä. Someajan poliitikko tai vaaliehdokas joutuukin entistä helpommin vihapuheen kohteeksi. Vastajiin kohdistunut vihapuhe on pääosin ollut solvaamista ja halventamista, vähemmän on ollut suoranaisia uhkauksia tai uhkaavaa käyttäytymistä. Vastaukset myös paljastavat tiettyjä yhtäläisyyksiä tämän hetken suomalaisen poliittisen kulttuurin ja **Suzanne Collinsin** menestystrilogian välillä, jossa nuoret yksilöt ottavat mittaa toisistaan koko kansan edessä, alttiina yleisön kritiikille. Somealustoilla rehottava vihapuhe voi olla raadollista. Vähemmistöjen solvaamisen ja alatyylisen nimittelyn lisäksi eräänkin vastaajan oli toivottu kuolevan kuntavaalikampanjointinsa vuoksi. Vihapuheen kohtaamiseen, käsittelyyn ja torjumiseen vastaajat toivoivat apua ja opastusta, mukaan lukien selkeämpiä toimintaohjeita, tietoa rikoksen tunnusmerkeistä, vertaistukea, verkkokeskustelujen parempaa moderointia sekä poliisin tehokkaampaa toimintaa. Tehtävää siis riittää paitsi vihapuheen kitkemisessä myös ihmisten kouluttamisessa sen varalle.

Collinsin kirjoissa nälkäpelin taustapiru on Panemin valtio, mutta kuka Suomessa organisoii poliittisen nälkäpelin? Syitä – ja syyllisiä – on monia. Vaikka kyselyn vastaukset eivät anna tarkkaa kuvaa vihapuheen lietsojista, niissä viitataan muun

Demokratia toteutuu sitä paremmin, mitä helpommin eri taustaiset ihmiset rohkenevat asettua ehdolle heille tärkeiden asioiden puolesta

muassa ”keski-ikäisiin miehiin”. Osaltaan syyllisiksi voidaan katsoa gamla gubbar som mobbar på social media; nuo vanhat ja valkoiset, lihaa syövät ja veroja maksavat heteromiehet, jotka ovat koko ikänsä asuneet Capitolissa mutta kokevat nyt jäävänsä vähemmistöryhmien jalkoihin. Tämä ryhmä käy somessa taistoon puolustaakseen sukupuolensa ja ihonväriensä tuomaa etuoikeutettua asemaa. Oli vihapuhe harkitsematonta tai tavoitteellista, halventava kielenkäyttö voi hiljentää vähemmistöjä ja vaikeuttaa niihin kuuluvien poliittista vaikuttamista.

Syitä poliittiseen nälkäpeliin voi etsiä syvemmistäkin valtarakenteista. Vasta-

uksissa ilmeni tarve paitsi ylikansallisten someyhtiöiden vastuunkannolle myös vihapuheen jyrkemmälle tuomitsemiselle poliittisten päättäjien taholta. Suomen valtion tulisi tehdä tiettäväksi vihapuheen vahingollinen vaikutus poliittiseen keskustelukulttuuriin sekä saada ihmiset ymmärtämään, että jokaisella on mahdollisuus lähteä kunniakierrokselle paikalliseen kunnanvaltuustoon taustasta riippumatta. Vaalikamppailussa ei myöskään ole vain yhtä voittajaa: mitä useampi selviää kamppailusta ehjin nahoin, sitä vahvempia me olemme. Demokratia toteutuu sitä paremmin, mitä helpommin eri taustaiset ihmiset rohkenevat asettua ehdolle heille

tärkeiden asioiden puolesta. Ehdokaslistat, jotka heijastavat suomalaisen yhteiskunnan moninaisuutta, tarjoavat äänestäjille näiden itsensä kaltaisia vaihtoehtoja. Tämä on hyväksi demokratialle ja yhdenvertaisuudelle.

Vaikka vihapuhe on myös vahvistanut vastaajista valtaosan käsitystä ajamiensa asioiden tärkeydestä, poliittinen osallistuminen vaikuttaa kuitenkin olevan monelle haastavaa vihapuheen kyllästäjän keskustelukulttuuriin takia. Siispä, hyvät nuoret kuntavaaliehdokkaat, onnea vaalikamppailuun, varsinkin someareenoilla. May the odds be ever in your favor. 🍀

PUOLAN KANSALAI- SUYHTEISKUNTA VAATII OIKEUTTA TURVALLISEEN ABORTTIIN

TEKSTI **KERTTU WILLAMO** KUVA **ZUZA GALCZYNSKA / UNSPLASH**

Puolassa on astunut voimaan tiukentunut aborttilaki, joka käytännössä kieltää aborttien tekemisen maassa kokonaan. Lakimuutos on osa laajempaa demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien heikkenemisen ilmiötä. Kansalaisyhteiskunta vastustaa uutta aborttilinjausta voimakkaasti, mikä näkyy jopa katolisen kirkon valta-aseman hiipumisena.

Tammikuun lopussa voimaan astunut aborttilaki on osa konservatiivisen Laki ja oikeus eli PiS-valtapuolueen linjaa. Vaikka Puolan aborttilainsäädäntö oli jo ennen uuden lain voimaantulusta yksi Euroopan tiukimmista, kielletään uuden lain nojalla abortit myös tapauksissa, joissa sikiöllä on vakava todennäköisesti kuolemaan johtava kehityshäiriö. Niin ihmisoikeusjärjestöt kuin EU:n parlamentti ovat kritisoineet tiukennusta.

Seksuuali- ja lisääntymisoikeuksiin kuuluva oikeus turvalliseen aborttiin ei ole ainoa asia, jota oikeistokonservatiivinen puolue haluaa muuttaa Puolassa. Laki on osa suurempaa perustavanlaatuisia ihmisoikeuksia rajoittavaa ja oikeusvaltiota murentavaa kokonaisuutta. Myös esimerkiksi lasten ja nuorten oikeus seksuaalikasvatukseen, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oi-

keudet sekä oikeus turvalliseen ehkäisyyn ovat vaarassa Puolan nykyhallinnon tavoitteissa. Monet maakunnat ja kunnat ovat viime vuosina julistautuneet ”hlbtqi-vapaiksi vyöhykkeiksi”, joilla ei sallita sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöjä. EU:n parlamentti esitti vastustuksensa Puolan kehitykselle julistamalla koko EU:n maalis-kuussa alueeksi, jolla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet tunnustetaan.

VASTAVOIMAA MIELENOSOITUKSISSA

Suurin vastustus hallinnon linjaa ja erityisesti aborttia koskevaa lakimuutosta kohtaan tulee kuitenkin Puolan sisältä. Jo lakia valmisteltaessa vuoden 2020 syksyllä Puolan kaupunkien kadut täyttyivät mielenosoittajista. Varsovassa yliopistossa opiskeleva

Magdalena, joka haluaa esiintyä jutussa vain etunimellään, yllättyi mielenosoitusten laajuudesta. “[Lakimuutoksen] vastustus oli valtaisa, enkä usko, että kukaan aluksi uskoi mielenosoitusten saavuttavan tätä kokoluokkaa” hän sanoo. Magdalena on myös itse osallistunut mielenosoituksiin satojentuhansien puolalaisten tapaan.

Myös yliopistossa opiskeleva **Katarzyna Sokolowska** kuvailee Puolan lakimuutoksen jälkeisiä tunnelmia vihaisiksi. Hänen mukaansa lakimuutoksen vastustus näkyy myös pienempien kaupunkien mielenosoituksissa, vaikka maaseudun väestö ei yleensä ota kantaa poliittisiin kysymyksiin protestien muodossa. Sokolowska ei henkilökohtaisesti tunne ketään, joka olisi kannattanut muutosta. ”Uskon, että nykyään Puolassa tiedostetaan, että aborttikysymyksessä tulee olla mahdollisuus valita.”

KORONAPANDEMIA KASVUALUSTANA SALALIITTOTEORIOILLE

COVID-19-pandemiaan liittyvää väärää tietoa ja salaliittoteorioita löytyy netin syövereistä runsaasti. Mistä ilmiö kertoo, ja onko meillä syytä huoleen?

TEKSTI **SINI AL-FRAIDAWI & RIINA MUHONEN** KUVITUS **INA SUORSA**

CCOVID-rokotukset uusien koronakuolemien taustalla?, kysyy otsikko nettisivulla, jota sen lukijoiden keskuudessa kutsuttaiisiin vaihtoehtomediaksi. Samankaltaisia, huomiota herättäviä otsikoita on etusivu täynnä, ja eteenpäin klikkaillaan saattaa päätyä vielä useille niin sanottujen vaihtoehtomedioiden verkkosivuille. Osa niistä on selkeästi yhteyksissä toisiinsa, mutta toisinaan yhteyksiä on vaikea hahmottaa. Teemat ovat kuitenkin hyvin yhdenmukaisia: ne liittyvät päivänpolitiikan lisäksi rajoitustoimien haitallisuuteen, tiedon kyseenalaistamiseen sekä rokotteiden vastustamiseen. Rajuimmissa kannanotoissa rokotteita verrataan kansanmurhaan. Toisaalla taas julkaistaan artikkeleja, joissa itseään asiantuntijoiksi kutsuvat antavat lausuntoja koronatilanteesta. Edes Google ei aina tiedä heistä mitään, ja tieto on ristiriidassa virallisten tahojen kanssa.

Kansallisesti huomiota ovat saaneet erilaiset mielenosoitukset, joita on järjestetty ilmaisunvapauden nimessä. Ne ovat keskittyneet kyseenalaistamaan koronaa hillitsemiä rajoituksia kuten maskipakkoa. Liikkeisiin kuuluu hyvin monenlaisia näkemyksiä siitä, miten pandemiaan tulisi suhtautua, ja niissä nousee esille tulevaisuudesta huolestuneiden perheiden äänet. Mielenosoituksista julkaistuilla tallenteilla näkyy kuitenkin myös koronaa kyseenalaistavia ja kieltäviä asenteita. Ne muistuttavat epäilyttävien nettisivujen otsikoista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen erikoistutkija **Jonas Sivelän** mukaan salaliittoteoriat tuovat järjestystä monimutkaiseen maailmaan. Toisille ne puolestaan voivat olla tapa protestoida. Lisäksi salaliittoteoriat antavat jännittävän selityksen asioille. “Kun löytää yhden salaliittoteorian, löytää usein useampia. Ne ovat siinä mielessä vähän niin kuin sienä. Netti on oiva maaperä salaliittoteorioille kasvaa.”

Koronapandemian alusta alkaen on liikunut paikkaansa pitämättömiä väitteitä siitä, että koronavirus olisi ihmisen luomatai tahallisesti levittämä. “On hankala var-

muudella nimetä tahoja, jotka voisivat tarkoituksella levittää väärää tietoa koronasta. Eri toimijat voivat ajaa omia intressejään luomalla epävarmuutta ja väärää tietoa”, Sivelä toteaa.

Pelkkä virheellisen tai tutkimattoman tiedon eli misinformationin levittäminen sinällään on eri asia kuin suoranainen disinformaatio, eli virheellisen tiedon tahallinen levittäminen. Disinformaatiolla tarkoitetaan nimenomaan tarkoituksellisesti vääristeltyä tietoa, jonka tarkoituksena on yksilöihin ja yksittäisiin henkilöihin vaikuttaminen: taustalla voi olla esimerkiksi poliittinen agenda tai halu luoda pelkoa. Misinformaatio on usein taas luonteeltaan viattomampaa, sillä se viittaa tahattomasti levitettyyn valheelliseen tietoon. Se voi kuitenkin olla vaikutuksiltaan lähes yhtä haitallinen, sillä väärä tieto vaikuttaa käyttäytymismalleihin. Ratkaisuna kumpaankin ongelmaan on väärän tiedon korjaaminen sekä luottamus.

“Kun löytää yhden salaliittoteorian, löytää usein useampia.”

Virheellisen tiedon levittämisestä aiheutuvat rangaistuksiin Sivelä ei usko. Ne voisivat puolestaan osaltaan vaikuttaa aitojen huolenaiheiden tukahduttamiseen. Esimerkiksi päätös jäädä itsensä rokottamatta ei ole automaattisesti sama asia kuin yleinen rokotevastaisuus, sillä rokotuspäätökseen vaikuttaa moni asia. “Esimerkiksi ihmisten riskikäsitteet ja käytännön syyt voivat vaikuttaa hyvinkin paljon siihen, ottaako rokotteen vai ei.”

Sivelän mukaan uutismedia on kuitenkin vääristänyt käsitystä salaliittoteorioiden yleisyydestä. “Kun puhutaan koronaan - tai mihin tahansa muuhun - liittyvistä salaliittoteorioista, on syytä muistaa, että ne saavat hyvin marginaalista kannatusta, ainakin Suomessa.” Muualla maailmassa tilanne saattaa olla toinen. Etenkin globaalissa etelässä koronatoimien vastustamisen ja rokotevastaisuuden seuraukset

voivat olla merkittäviä. “Tieto leviää esimerkiksi Whatsapp-viestien kautta nopeasti, ja jos viranomaisilla ei ole työkaluja tunnistaa ja korjata väärää tietoa, voi se olla hankalaa.”

Toisaalta myös luottamus viranomaisiin ja mediaan voi olla huomattavasti huterammalla pohjalla, tai tietoa voi olla hankalaa saada tai arvioida. Se voi vaikuttaa misinformationin leviämiseen ja jopa salaliittoteorioiden syntyyn. Alueellinen ja historiallinen konteksti vaikuttavat siihen, miten esimerkiksi erilaiset rajoitustoimet tai rokotteet otetaan vastaan. Suomessa luottamus viranomaisiin, mediaan ja tutkimustietoon on perinteisesti ollut hyvä. Koronatilanteeseen on kuitenkin liittynyt epävarmuutta ja pelkoakin tulevasta, mikä on olennaisesti vaikuttanut myös kansalaisten reaktioihin ja siihen, että salaliittoteorioihin ja misinformationiin on tartuttu helpommin, ja ne ovat myös sekoittuneet aitoon huoleen, jota koronapandemia on lisännyt yksilöiden, perheiden ja yritysten elämässä.

Sivelän mukaan luottamus toisiin ihmisiin ja toimijoihin toimii perustana väärän tiedon pysäyttämiseksi. “Ja jos osaamme ‘lukea’ eri kanavissa esiintyvää tietoa kriittisesti, on väärän tiedon edellytykset levitä vielä huonommat.”

Koronakriisiin liittyvät salaliittoteoriat ja epämieliset, kyseenalaistavat nettiartikkelit eivät ehkä kerrokaan pelkästään koronaan liittyvästä epävarmuudesta ja tiedon moninaisuudesta, vaan myös laajemmasta demokratiaan, tutkimustietoon ja mediaan liittyvästä epäluottamuksesta. Niin sanottujen vaihtoehtomedioiden sivuilla eivät nouse esiin pelkät pandemiaan liittyvät teemat, vaan myös politiikan, EU-vastaisuuden ja maahanmuuton aihepiirit, joita käsitellään raflaavinkin otsikoin, ja jotka väljästi linkitetään toisiinsa. Taustateemoina ovat vapauden ja turvallisuuden kaltaiset käsitteet. Koronapandemian luomia salaliittoteorioita ei tulisikaan ymmärtä sellaisenaan, vaan myös laajemmalla näkökulmalla, globaalin epävarmuuden lieveilmiönä. 🗨️

GENDER IN PLAY HAASTAA PELIEN SUKUPOOLIROOLEJA

TEKSTI INA SUORSA 📷 KUVAT LUIS VILLASMIL / UNSPLASH & BERMIX STUDIO / UNSPLASH

Suomessa pelien sukupuoliroolien ja maailmankuvan moninaistamiseksi on kehitteillä hanke nimeltä Gender in Play.

Videopelit ovat poikkeuksellinen tarinan-kerronnan muoto: ne ovat vuorovaikutteisia ja voivat vaikuttaa pelaajan kokemukseen vahvasti siten, että hän suorastaan upoutuu virtuaalitodellisuuteen. Tästä käytetään nimitystä immersio. Pelaaja tekee valintoja pelimaailmassa, jotka vaikuttavat pelin kulkuun.

Useimmiten pelihahmot esitetään stereotyyppisinä sukupuolen edustajina. Mies- ja naishahmoja ylikorostetaan peleissä graafisesti siten, että miehillä on leveät hartiat, näkyvät vatsalihakset ja vahvat jalat. Naisilla tämä puolestaan tar-

koittaa isoja rintoja, leveää lantiota ja ka-peaa vyötäröä.

Naisjärjestön Keskusliitto ja Wein Games Finland toteuttavat tänä vuonna 2021 hankkeen nimeltä Gender in Play, jonka tarkoituksena on selvittää, minkälaisia esteitä löytyy tasa-arvoisten pelimaailmojen luomiselle. Hankkeessa on mukana myös tasa-arvoasiain neuvottelukunnan hanke nimeltä Tasa-arvotiedoilla vaikuttavuutta.

Hankkeen erityisenä painopisteenä on videopelien naisiin kohdistuva väkivalta ja sen vähentäminen. Hankkeen tavoitteena on myös motivoida pelistudioita

moninaistamaan pelien sukupuolirooleja ja maailmankuvaa.

JÄÄKIEKON VIDEOPELEISSÄ NAISJÄÄKIEKKOILIJAT ON TAKLATTU POIS VIRTUAALISESTA KAUKALOSTA

Jääkiekon imago on säilynyt miehisenä lajina, vaikka naisten jääkiekkoa on pelattu heidän omissa jääkiekkosarjoissa melkein pä yhtä kauan kuin miesten vastaavissa.

Kehitys on vastaava myös jääkiekon videopeleissä: ongelmana on, että naisjääkiekkoa ei ole käytännössä ollenkaan videopeleissä. Vuodesta 2011 NHL-pelisarjassa on ollut mahdollista luoda naispelaajia, mutta naisten sarjat ja turnaukset ovat puuttuneet kokonaan.

Poikkeuksen muodostaa peliyhtiö SEGA:n olympialaispelit Mario and Sonic at the Olympic Winter Games -sarjassa. Pelissä eri sukupuolia edustavat fiktiiviset hahmot pelaavat samalla peliarenalla jääkiekon lisäksi myös muissa olympialaislajeissa.

Amy Rose on ensimmäinen Sonic -pelisarjan tyttö. Amy Rose on tyttösiili, jolla on aseena Piko Piko -vasara. Se on kooltaan lähes Amy Rosen itsensä kokoinen, ja mitä kärtyisempi Amy Rose on, sitä suu-

remmaksi vasara kasvaa. Olympialaispelissä Amy Rosea kuvaillaan taitavaksi monessa eri lajissa, ja parhaimmillaan hän yllättää taitavuudellaan kansakilpailijat.

Amy Rosen hahmossa on kuitenkin stereotyyppiä oletuksia: Amy Rose on rakastunut Soniciin, siniturkkiseen siiliin, joka on videopeliyhtiö SEGA:n virallinen maskotti ja fiktiivinen hahmo. Usein Amy Rose jahtaa Sonicia, jolloin Amy Rose itse joutuu vaaratilanteisiin. Lopulta Sonic tulee aina pelastamaan Amy Rosen pulasta. Toisin sanoen Amy Rose kuvataan uhrina ja Sonic sankarina, joka auttaa Amy Rosea pääsemään haasteissa eteenpäin.

PELIHAHMOJEN STEREOTYYPPIYS VAIKUTTAA NEGATIIVISESTI MYÖS SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖIHIN

Videopelin hahmojen sukupuolen vaihtaminen ei tarkoita sitä, että peli on automaattisesti hyvä. Ongelmana on pelihahmojen stereotyyppiys ja se vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi sukupuolivähemmistöjen edustajiin.

Yhdysvaltojen Massachusettsissa perustettiin vuonna 2019 ensimmäinen transseksuaalinen ja muunsukupuolinen jääkiekkjoukkue nimeltä Team Trans. Joukkueen katsotaan olevan ensimmäinen urheilujoukkue Yhdysvalloissa, joka koostuu täysin transsukupuolisista ja muunsukupuolisista pelaajista.

Sukupuoli-identiteetin moninaisuutta ei ole ainakaan vielä tuotu esille jääkiekon videopeleissä, mutta valtavirran peleissä kuten vuonna 2020 julkaistu Call of Duty: Black Ops Cold War -pelissä on mahdollisuus valita muunsukupuolinen pelihahmo. Moninaiset sukupuolen ja seksuaalisuuden kuvaukset videopeleissä antavat pelaajille mahdollisuuden samaistumiseen ja voimaantumiseen. Voimaantumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi sitä, että videopelissä voi nähdä itsensä kaltaisen hahmon tekevän merkityksellisiä asioita.

Judith Butler on kuuluisa filosofi ja feminismin teoreetikko Yhdysvalloista. Butlerin teesi on, että sukupuoli on tekemistä, ei ainoastaan olemista. Tämä tarkoittaa sitä, että sukupuoli ja seksuaalisuus syntyvät toistuvan ja tuottavan tekemisen kautta. Toisin sanoen videopelien tuottavat esitykset on yksi tärkeimmistä median kanavista toisin tekemisestä ja siten omien valintojen esiintuomisesta. 🗨️

NAISTEN KOKEMAN KÄRSIMYSTEN JA EPÄ- TASA-ARVON **ROHKEA,** **YHTEISKUNNALLINEN** **SANOITTAJA**

TEKSTI **INA SUORSA** KUVA **UNSPLASH**

Sanojen ei pitäisi pyrkiä miellyttämään kuulijaansa, piilottamaan kehomme haavoja tai elämän häpeällisiä hetkiä. Ne (sanat) voivat sattuuta, aiheuttaa kipua, mutta voivat myös auttaa kyseenalaistamaan sen, mitä olemme hyväksyneet viimeisten tuhansien vuosien ajan, kirjoittaa Nawal El Saadawi teoksessaan *Walking through Fire*. Teos on julkaistu vuonna 2002, ja se on Saadawin omaelämäkerta. Saadawi menehtyi maaliskuun 21.päivä vuonna 2021.

Nawal El Saadawi oli egyptiläinen feministi, kirjailija ja psykiatri, joka on tunnettu naisten ja arabikulttuurin konflikteja kuvaavista teoksistaan, kuten *Eevan kätkeyt kasvot: Nainen arabimaailmassa* ja *Nainen nollapisteessä*. Lukuisten teosten ja omaelämäkerran lisäksi Saadawi kirjoitti näytelmiä, romaaneja, novelleja ja tietokirjallisuutta.

Eevan kätkeyt kasvot: Nainen arabimaailmassa Saadawi ottaa poliittisesti kantaa naisten, erityisesti tyttöjen, ympärileikkaukseen. Ympärileikkauksesta käytetään myös nimitystä silpominen. Maailman Terveysjärjestö WHO määrittelee naisen sukuelinten silpomiseksi kaikki menetelmät, joihin sisältyy naisen ulkoisten sukuelinten osittain tai kokonaan poistaminen tai joissa muutoin vahingoitetaan naisen ulkoisia sukuelimiä muista kuin lääketieteellisistä

syistä. Saadawi koki itse ympärileikkauksen kuusivuotiaana. Vuonna 2007 Egyptin viranomaiset julistivat tyttöjen ympärileikkauksen kielletyksi nuoren 10-vuotiaan egyptiläistyön kuollessa ympärileikkauksen aikana.

Saadawi on ollut muun muassa terroristijärjestöjen tappolistoilla ja istunut vankilassa lausuntojen ja teosten uskonto- ja yhteiskuntakriittisyyden vuoksi. Huolimatta hengenvaarasta, Saadawi on aina puolustanut naisten oikeuksia sekä puhunut julkisesti arabinaisten asemasta egyptiläisessä yhteiskunnassa.

AVUNHUUTOJA ILMAN VASTA- KAIKUA

Saadawi kertoo avoimesti kokemastaan väkivallostaan ensimmäisessä avioliitossa. Seu-

raava ote on suomennettu teoksesta *Walking through Fire*:

Oli yö, vain hetki ennen aamunkoittoa Kairon alueella, Rhoda Islandinakin tunnetussa El Manialassa, vuonna 1956. Päivä oli 23. heinäkuuta, ja Egypti juhlisti neljättä vuosipäivää vuoden 1952 vallankumouksesta, jonka tavoitteena oli muuttaa Egyptin poliittista johtajuutta.

Makasin sängyssäni, ja hänen (Saadawin aviomies Ahmed) karkeat, paksut sormet olivat kietoutuneet kaulani ympärille, kuristaen minua. Haukkasin henkeä ja pidättäydin huutamasta, koska mieluummin kuolis kuin huutaisin apua.

Sillä naisten elämässä kuoleminen on helpompaa kuin avunhuuto. Naapurissa asuva nainen huusi usein apua, ja heräsin öisin tähän huutoon. Naapurit avasivat ikkunan kuunnellakseen huutoa. Toisessa naapuri-

talossa oli toinen nainen, joka myös huusi apua äänensä kyllyydestä. Se saattoi johtua siitä, että isä hakkasi tyttärtään myöhäisestä kotiintulosta, tai vaimoan hakkaavasta aviomiehestä, joka löysi riisinjyvien seasta pienen kiven. Tai vaihtoehtoisesti aviomies puukottamassa vaimoan, koska epäili tätä uskottomuudesta.

Näitä asioita tapahtui kaiken aikaa, ja ihmiset kuiskivat:

“Hän (nainen) ansaitsee sen”.

Kunnia on miehelle tärkeämpää kuin mikään muu. Miehen tulee puolustaa omaa kunniaansa. Mies on vapaa tekemään kotonaan, mitä haluaa. Mies on vastuussa perheestään ja vaimostaan. Jumala käskee, nuhtelee vaimoasi, jos hän hän tekee väärin. Luomiskertomuksen Eevan tyttäret ovat juonittelevia olentoja, ja voivat aiheuttaa paljon haittaa. Miesten on oltava tietoisia heidän peleistään.

Naapurit kuuntelivat aikansa avunhuutoa, mutta sulkivat sitten ikkunansa ja menivät takaisin nukkumaan. Seuraavana aamuna apua pyytäneitä naista odotti skandaali. Ilkeät kielet levittäisivät huhua naisen ansaitsemissaan kohtalosta eteenpäin, eikä hän tulisi enää koskaan huutamaan apua.

Sinä yönä en huutanut apua. Lapsuudestani lähtien en ole koskaan huutanut apua. Sen sijaan olen miettinyt vaihtoehtoja tilanteesta selviytymiseen, tai siitä pakenemiseen.

KAHDEKSAN MILJOONAN NAISEN KÄRSIMYS EGYPTISSÄ

Saadawin kokema ja todistama väkivalta ei ole tavatonta Egyptissä vielä 2000-luvulla. Yhdistyneen kansakunnan eli YK:n vuonna 2015 julkaistun virallisen arvion mukaan noin kahdeksan miljoonaa egyptiläistä naista kärsii väkivallasta vuosittain. Väkivaltaa kuvaillaan sukupuolittuneeksi väkivallaksi.

Naisiin kohdistuva väkivalta on väkivaltaa sukupuolen mukaan. Sukupuolitunut väkivalta tarkoittaa siis väkivaltaa, joka kohdistuu naisiin heidän sukupuolensa vuoksi. Maailman Terveysjärjestön World Health Organisation eli WHO:n mukaan naisiin kohdistuva väkivalta ilmenee usein lähisuhdeväkivaltana, seksuaalisena väkivaltana ja sukupuoleen perustuvana häirin-

tänä. Naisiin kohdistuva väkivalta voi ilmetä myös esimerkiksi sukuelinten silpomisena, perheen kunniaan perustuvana uhkailuna, pahoinpitelyinä ja murhina.

Tarvitsemme väkivallan määrittelylle erilaisia termejä, sillä väkivalta on moninaista. Väkivaltaa on luokiteltu esimerkiksi ihmis-suhteiden mukaan: perheväkivalta, parisuhdeväkivalta tai lähisuhdeväkivalta. WHO:n mukaan väkivaltailmiö on monitasoinen ja se on yksilöllisten, ihmisten välisiin suhteisiin liittyvien, ympäristöllisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden mutkikas tulos.

Suomen Kairon-suurlähetystön blogi kertoo, että vuonna 2017 Egyptin presidentti Abdel Fattah El-Sisin johtama hallitus asetti yhdeksi päätavoitteekseen Egyptin naisten aseman parantamisen ja syntyvyyden laskun. Saman vuoden maaliskuussa Egyptin National Council for Women eli NCW julkisti kansallisen strategian egyptiläisten naisten aseman voimistamiseksi vuoteen 2030 mennessä.

NCW on Egyptin kansallinen ja itsenäinen naisten neuvosto. Vuonna 2018 Egyptissä hyväksyttiin laki, jossa todetaan, että miehet ja naiset ovat tasa-arvoisia siviili-, poliittisten, taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen oikeuksien suhteen. Laissa myös todetaan, että kansalaiset ovat tasavertaisia lain edessä riippumatta uskonnosta, sukupuolesta, rodusta ja kielestä. Laki takaa neuvoston olemassaolon ja mahdollisuuden työskentelyyn naisten oikeuksien ja aseman parantamiseen Egyptissä.

JÄLJELLE JÄI TYHJYYS - APUA VÄKIVALTAAN ON AINA TARJOLLA

“Neljän vuoden ajan, vuoden 1956 kesästä vuoteen 1960, menetin muistini ja unohdin miltä karheat ja paksut sormet tuntuivat kaulani ympärillä. Tämä muisto putosi tyhjyyteen - aivan kuin mitään ei olisi koskaan tapahtunutkaan tuona kyseisenä yönä. Jäljellä oli ainoastaan hämärä muisto tummista varjoista, jotka liikkuvat edestakaisin seinällä, kadoten lopulta tyhjyyteen, äänettömään tyhjyyteen.”

Näin Saadawi kuvailee tuntemuksiaan kokemansa väkivallan jälkeen. Suomen Mielen terveys Ry:n verkkosivustolla kerrotaan, että väkivallan taustat ovat moninaisia. Kuitenkin, sekä väkivaltaa kokeneille että väkivallan tekijöille on olemassa apua, jota ei kannata epäröidä hakea. Niin yksittäiseen väkivaltakokemukseen kuin toistuvaan pahoinpitelyyn on aina mahdollista saada apua. Avunsaannin tarjoamisella ja vastaanottamisella väkivallan kierre voidaan purkaa.

Suomessa Rikosuhripäivystyksestä saa henkistä tukea tilanteeseen sekä tietoa tilanteesta toimimiseen. Lisäksi turvakohteista saa apua perheväkivaltatilanteissa ympäri vuorokauden. Muiden auttavien tahojen ohella esimerkiksi Naisten Linja auttaa naisia ja tyttöjä väkivaltatilanteissa. Naisten Linjalla on käytössä maksuton neuvonta- ja tukipuhelin, suojatun nettipalvelu Naisten Netin, ohella. ☺

- Rikosuhripäivystys palvelee numerossa 116 006 suomen kielellä ma-pe klo 9-20, ja ruotsiksi klo 12-14. Puhelu on maksuton.
- Naisten Linja palvelee numerossa 0800 02400 ma-pe klo 16-20 ja chat-palvelu on käytössä tiistaisin ja torstaisin klo 17-19.

DEN FARLIGA LITTERATUR? – FÖRBJUDNA BÖCKER FÅR EGET BIBLIOTEKET I MALMÖ, SVERIGE

TEXT **INA SUORSA** 📷 BILD **PRESSBILD**

DET var ett nöje att bränna. "– Helst av allt skulle han ha velat steka äpplen i brasan medan böckerna med ett flaxande som av duvvingar dog på husets veranda och gräsmatta. Medan böckerna fladdrade upp i sprakande virvlar och blåste bort på en vind som mörknat av branden."

Så börjar en bok heter Fahrenheit 451. Den är en dystopisk, världslitteraturens största klassiker i sitt egen genre. Boken är skriven av **Ray Bradbury**, och publicerad 1953. Fahrenheit 451 betyder temperatur vid vilken papper självavtänder.

Guy Montag är huvudpersonen i boken, som arbetar som brandman. Istället för att släcka elden sätter Montag böckerna i brand, eftersom böcker är förbjudna i samhället. Genom att förbjuda böcker, samhället försöker slöa medborgarnas tankar.

Trots att handlingen i boken Fahrenheit 451 har uppfunnits, är yttrandefriheten allvarligt hotad i många länder i världen. Till exempel i Eritrea är det förbjudet att skriva om politiska eller sociala frågor. På människorättsorganisationen Amnesty

webbplatsen står, att många länder kan begränsas yttrandefriheten på olika sätt, till exempel i Kuba och Ryssland.

Finlands gränsgranne Ryssland är ett land där yttrandefriheten attackeras. Till exempel personer som har demonstrerat för HBTQTI -personers rättigheter har gripits och dömts till böter. I Kuba och Eritrea inga fria medier är tillåtna och de som kritiserar matkavarna riskerar att gripas, fängslas och trakasseras.

Yttrandefrihet i Finland omfattar en rätt för varje medborgare i Finland att uttrycka sig i tal, skrift eller bild eller på annat sätt, som det uttrycks i regeringsformen. Det står i Finlands Journalistförbund webbplatsen, att yttrandefriheten hör till de grundläggande mänskliga rättigheterna och kan anses vara en av förutsättningarna för ett demokratiskt samhälle.

HOTANDE YTTRANDEFRIHET I ERITREA

Eritrea är en stat i Östafrika, och landet gränsar till Djibouti, Etiopien och Sudan. Eritrea fick sin självständighet erkänd den 24 maj 1993 från Etiopien.

Eritrea är presidentiell republik och landets president är **Isaias Afewerki**. Afewerki hade varit samma president sedan självständigheten, och han är både stats- och regeringschef samt talman i landets parlament. Sedan landet blev självständigt, Eritrea har inte hållit några allmänna val. Landet har inga politiska partier. Bara som presidenten tillhör, "Folkets front för demokrati och rättvisa", är tillåtna i landet.

Reportrar utan gränser säger att Eritrea har den tredje lägsta rankningen om pressfrihet.

Enligt Utrikesdepartementet i Sverige, Eritrea styrs utan konstitution, anordnar inte allmänna val, saknar ett fungerande parlament, har begränsad yttrande- och tryckfrihet samt inskränkningar i religion-sfriheten. Rättssäkerheten brister och det finns ett stort antal rapporter från enskilda individer om att misshandel och tortyr förekommer i fängelser.

FREE DAWIT!

7183 dagar precis nu, med datum 23.5.2021. Så länge tid **Dawit Isaak** har suttit i eritreanska fängslad tillsammans med andra

Dawit Isaak har blivit symbolen för yttrandefrihet.

regimkritiker. På webbplatsen freedawit.com står att svensk-eritreanske journalist, författare och dramatiker Dawit är fängslad utan rättegång för sina åsikters skull.

Dawit Isaak har född 27 oktober 1964 i Asmara i Kejsardömet Etiopien (i nuvarande Eritrea). Isaak har tre barn, och han är i gift. Hans familj bor i Göteborg.

Dawit kom till Sverige 1987 på grund av självständighetskriget i Eritrea. Han fick svenskt medborgarskap 1992. Isaak har dubbla medborgarskap, och efter krigets slut 1991 återvände Isaak till Eritreas huvudstad, Asmara. Där han arbetade som journalist på landets första oberoende tidning Setit.

Den 23 september 2001 greps Dawit i sitt hem av eritreansk polis på grund av en artikel i tidskriften Setit. Isaak skrivit om en grupp politiker i regeringen som krävde demokratiska reformer i Eritrea. Detta räckte för att rättsfärdiga Dawits fängelse.

“DAWIT ISAAK BIBLIOTEKET I MALMÖ PÅMINNAR OM ATT MÅNGA FORTFARANDE SITTER FÄNGSLADE FÖR NÅGOT DE SKRIVIT”

I Malmö, Sverige finns biblioteket som är uppkallat efter Dawit Isaak, eftersom Dawit är väldigt känt och omtalat i svenska medier. Det också förklarar väldigt mycket vilken typ av litteratur finns i biblioteket: förbjudna böckerna överallt på världen.

Emelie Wieslander, chef för Enheten för dokumentation och yttrandefrihet från Dawit Isaak biblioteket Malmö, berättar oss mer om böcker som finns i yttrandefrihetsbiblioteket.

- Ibland är det själva boken som är förbjuden, på grund av vad som står i den. Det kan handla om texter eller berättelser som beskriver sätt att leva som bryter mot traditionella eller religiösa normer, exempelvis innehåll med HBTQ-tema, sexuellt innehåll, våldsinnehåll, drogiinnehåll, feministiskt innehåll, innehåll som berör minoritetets rättigheter, regimkritiskt innehåll, rasistiskt innehåll och med mera. Ibland är det själva författaren som är “banned” och därmed allt hon eller han producerar, Wieslander berättar.

Vilken typ av påföljder kan följas för bokens författare?

- Beror på lagstiftningen i de olika länderna, men vanliga påföljder kan vara hot, våld, fängelse, censur, förbud att ge ut eller publicera sina böcker men ibland även dödligt våld.

Skapar detta spänning mellan länderna när en förbjuden bok publiceras i Sverige?

- Det kan det kanske göra, men jag tror inte att det kommer få den utrikespolitiska digniteten. Sverige är sällan det enda landet som tillgänglig gör en bok som är förbjuden i ett visst land. En bok kan vara förbjuden i en viss region eller land, men finnas i andra.

Finns det förbjudna böcker som inte kan publiceras i biblioteket? Om så är fallet, varför kan inte böcker publiceras?

- Ja, böcker som enligt svensk lag är förbjudna (innehåller till exempel hets mot folkgrupp eller barnpornografi) men även böcker vi inte kan ha publikt tillgängliga på grund av att de eventuellt skulle kunna innebära en säkerhetsrisk för personalen eller verksamheten (till exempel böcker med Mohammed-karikatyror). Där måste göras en avvägning.

MEIN KAMPF, SATANSVERSERNA, ANIMAL FARM - NÅGRA AV VÄRLDLITTERATURENS MEST KÄNDA BÖCKER FINNS I BIBLIOTEKET

Bibliotekarie **Ulrika Ahlberg** i Dawit Isaak biblioteket beskriver oss mer om vilken förbjuden böcker finns i biblioteket:

“Mein Kampf från 1925 av **Adolf Hitler** har varit förbjuden eller publicerats med olika förbehåll runtom i världen från tiden för andra världskriget och framåt på grund

av bokens antisemitiska och rasistiska innehåll, dess betydelse inom de nazistiska ideologin och påverkan på historiska skeenden. Sedan årsskiftet 2015/2016 är Bayerns upphovsrätt utgången, men boken är fortfarande förbjuden helt eller delvis i en del länder.

Satansverserna från året 1988 av **Salman Rushdie** är förbjuden på grund av händelse mot Islam. Boken är fortfarande förbjuden i till exempel Iran.

Animal Farm från året 1945 av **George Orwell**, har varit förbjuden ursprungligen på grund av kritik mot Sovjet, senare även av andra anledningar till exempel för att vara socialitisk och för att den skildrar uppror.

I biblioteket finns ju inte alla världens censurerande böcker, men exempel på länder med mycket hård censur, som biblioteket har böcker från, är Kina, Iran, Kuba och Turkiet.

Biblioteket köper förbjudna böcker från upphandlade leverantör av biblioteksmedier, en vanlig nätbokhandel. Ahlberg berättar, att dom har köpt böcker direkt av författare som lever i exil, och om en bok till exempel är förbjuden i ett arabiskt land så kan det vara så att det går att köpa boken från ett annat arabiskt land. Det finns också en hel del exilutgivning, förlag som ger ut böcker av censurerade författare i något annat land.

Med det sagt, så är den samtida förbjudna litteraturen svårast att hitta och att köpa, de böckerna ges ofta ut i liten upplaga och går inte att köpa de stora distributörerna. Gäller särskilt bokmarknader vi inte känner väl till, språk vi inte behärskar,” Ahlberg berättar.

Dawit Isaak bibliotekets speglar hur det ser ut i världen när det gäller yttrandefrihet och censur. ☺

Kuva: Atena Kustannus Oy

AUTTAMISESSA VOI OPPIA PAREMMAKSI

ATENA KUSTANNUS OY 2020, 227 s. 🍷🍷🍷🍷🍷

Hyvät aikeet - Miksi autamme ja mitä siitä seuraa? paneutuu auttamisen syihin ja seurauksiin. Toimittaja Mari Manninen haastaa lukijaansa ja teos herättää ajatuksia, kuten hyvän tietokirjan kuuluu. Välillä raskaitakin teemoja käsittelevä kirja on kokonaisuutena kuitenkin tiivis ja helppolukuinen.

Kirja rakentuu seitsemästä luvusta, joista jokainen syvennyy eri näkökulmaan: Mikä saa meidät auttamaan? Mitä jos innokas auttaja tekeekin vahingossa pahaa? Mikä on paras tapa auttaa?

Lukija pääsee matkustamaan Mannisen kanssa eri puolille maailmaa. Suomessa haastateltavat kertovat, mikä saa heidät omistamaan vapaa-

kansa Viipurin löytökoirien auttamiseen. Beninissä pohditaan, miksi suomalaisturistien hyvät aikeet eivät aina tuotakaan hedelmää. Välillä auttajasta tuleekin autettava.

Kirja on kiinnostava johdatus monimutkaiseen aiheeseen. Vaikka jokainen uusi näkökulma avaa uusia kysymyksiä, Manninen ei silti vaivu kyynisyyteen. "Jos ei tiedä, pitäisikö auttaa vai ei, pitää valita auttaminen". Auttajanakin voi oppia ja tulla paremmaksi.

Kirjan lopusta löytyvä kattava lähdeluettelo sekä lukusuositukset auttavat lukiessa heränneeseen tiedonjanoon. **INA SUORSA**

Kuva: NETFLIX

YOU ME HER

NETFLIX -sarja, 2016-2020, KONSEPTI: John Scott Shepherd, PÄÄOSISSA: Greg Poehler, Rachel Blanchard, Priscilla Faia. 🍷🍷🍷🍷🍷

You Me Her -draamasarjassa käsitellään huumorin keinoin niin polyamoriaan kuuluvia ennakkoluuloja kuin ihmissuhdeongelmia. Sarjan kaikki viisi kautta on nyt nähtävissä Netflixissä.

Sarja kertoo pariskunnasta, josta odottamattomien sattumusten kautta tulee kolmoiskunta. Kolmenkymppien ohittaneiden **Emma** ja **Jack Trakarskyn** seksielämä on väljähtynyt. Heidän koettaessaan ratkaista ongelmaa päätyvät he tutustumaan **Izzy Silvaan**, 25-vuotiaaseen opiskelijaan ja seuralaiseen. Ajan saatossa kaikki kolme huo- maavat tuntevansa vetoa toisiaan kohtaan.

Kolmoiskuntana eläminen ei osoittaudu kuitenkaan helpoksi. Ennakkoluuloja satelee niin kapeita sosiaalisia normeja omaavalta naapurustolta kuin yhteiskunnankin tasolta. Ihmissuhdeon-

gelmat eivät rajoitu vain kolmikkona elämiseen ja olemiseen, vaan kaikilla kolmella on myös omat vaikeudet niin tunteidenkäsitelyssä, epävarmuuksien kohtaamisessa kuin omien lapsuuden-tapahtumien kanssa toimeen tulemisessa. Lisäksi sarjassa tuodaan esille ystävyiden kestävyiden sanomaa ja elämän monimutkaisuutta myös kolmikon ystävien tarinoiden kautta.

Sarjaan uppoutuessa voi hetkeksi unohtaa omat ongelmansa ja huomata, kuinka pieniä ne saattavatkaan olla. Sarja tuo myös (kaivatun tuulahduksen) polyamorisisessa suhteessa elävien elämästä ja rikkoo samalla (ilahduttavasti) yhteiskunnassamme vallitsevia normeja. Sarjan sanomana toimii itseensä ja unelmiinsa uskomisen muiden mielipiteistä huolimatta. **IDA JAUHAINEN**

CHANGEMAKER-VIIKONLOPPU ULVILASSA 8.-10.4.2022

WWW.CHANGEMAKER.FI

Changemakerin vuoden tärkein koulutustapahtuma Changemaker-viikonloppu järjestetään keväällä Ulvilassa Silokallion leirikeskuksessa. Viikonlopputapahtuma kerää Changemakerin jäsenet sekä kaikki toiminnasta kiinnostuneet ympäri Suomea mielenkiintoisten koulutusten, innostavien työpajojen sekä rennon yhdessäolon äärelle. Viikonlopun ilmoittautuminen aukeaa helmikuussa ja ohjelma julkaistaan Changemakerin nettisivuilla maaliskuussa. Koulutusviikonloppu on ilmainen kaikille Changemakerin jäsenille. **Ota kaverisikin mukaan!**

ABC-KOULUTUKSESSA

OPIT VAIKUTTAMAAN ISOIHIN ONGELMIIN

Tahtoisitko vaikuttaa ympärilläsi oleviin epäkohtiin, mutta et tiedä mistä aloittaa? Siinä tapauksessa sinun kannattaa ilmoittautua Changemakerin Vaikuttamistoiminnan ABC-koulutuksiin! Kolmiosaisessa koulutuksessa opit perusasioita rakenteellisiin ongelmiin vaikuttamisesta, kampanjoinnista ja kampanjaviestinnästä. Koulutuksia järjestetään keväällä ympäri Suomea sekä etänä.

Ilmoittautuminen sekä koulutusten ajankohdat löytyvät Changemakerin nettisivuilta.

